

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

نگاه اجمالی به وضعیت صنعت، معدن و تجارت

در استان یزد

با مشارکت

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی / معاونت برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب و کار / معاونت توسعه مدیریت و منابع و امور استان‌ها

بهمن ۱۴۰۴

خلاصه مدیریتی^۱

استان یزد، یکی از استان های مرکزی کشور است که با اتکا به معادن غنی و صنایع متعدد از مراکز مهم صنعتی و معدنی کشور محسوب می شود. این استان با جمعیتی بالغ بر ۱٫۱ میلیون نفر (سهم از کل کشور ۱٫۴ درصد) رتبه بیست و دوم و با مساحتی در حدود ۷۵ هزار کیلومترمربع (۴٫۵ درصد از مساحت کشور) در رتبه هشتم قرار دارد. همچنین با سهم ۲٫۶ درصدی از ارزش افزوده کشور، جایگاه دهم را در میان استان های کشور به خود اختصاص داده است.

بیشترین سهم از ارزش افزوده استان یزد به بخش «صنعت» با سهم ۳۹٫۴ درصد اختصاص دارد. بخش «سایر خدمات» با سهم ۲۲٫۳ درصد در رتبه دوم و بخش های «معدن»، «خدمات بازرگانی» و «کشاورزی» نیز به ترتیب با سهم های ۱۸ درصد، ۱۲٫۷ درصد و ۷٫۶ درصد در رتبه های بعدی قرار می گیرند. سهم بخش «صنعت» از میانگین کشوری بالاتر می باشد که نشان دهنده اهمیت این بخش در استان است. سهم ۱۸ درصدی بخش معدن (بدون نفت و گاز) نیز ارزشمند و قابل توجه است. در این استان «فلزات پایه» با سهم ۳۵٫۲ درصد و «تولید فرآورده های معدنی غیرفلزی» با سهم ۳۱٫۱ درصد، مهمترین رشته فعالیت های صنعتی هستند که بیش از ۶۶ درصد ارزش افزوده صنعتی استان را به خود اختصاص داده اند. مهمترین محصولات تولیدی استان شامل کاشی و سرامیک، فولاد، نساجی، لاستیک، آجر، محصولات شیمیایی، سیم و کابل، نایلون و نایلکس و محصولات کنجی است.

در تابستان ۱۴۰۴، نرخ مشارکت اقتصادی استان ۴۳٫۴ درصد و نرخ بیکاری ۶ درصد بوده است. شاخص نرخ مشارکت استان از میانگین کشوری بالاتر (۴۰٫۸ درصد) و نرخ بیکاری از میانگین کشوری پایین تر (۷٫۴ درصد) بوده است. از منظر مشارکت در تجارت خارجی، در نه ماهه سال ۱۴۰۴ حدود ۱ درصد از ارزش کل صادرات و ۰٫۵ درصد از ارزش کل واردات کشور از طریق گمرکات این استان انجام شده است.

به منظور توسعه پایدار استان، سرمایه گذاری در حوزه های دارای اولویت صنعتی، معدنی و بازرگانی و خدمات پشتیبان تولید استان ضروری است. مهمترین حوزه های صنعتی دارای اولویت شامل صنایع غذایی، منسوجات، پوشاک، صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی و پتروشیمی، صنایع لاستیک و پلاستیک، تولید محصولات کانی غیرفلزی، تولید ماشین آلات و تجهیزات و تولید ماشین آلات و تجهیزات برقی است. همچنین مهم ترین حوزه های معدنی دارای اولویت نیز شامل استخراج سنگ های معدنی اورانیوم و توریم، استخراج سنگ های فلزی (آهن، سرب، روی، مس و بوکسیت)، استخراج سنگ های معدنی (سیلیس، خاک صنعتی، فسفات، باریت، فلدسپات، نمک، خاک نسوز، تراورتن، مرمیت، گرانیت، سنگ لاشه، سنگ گچ و عقیق) می باشد.

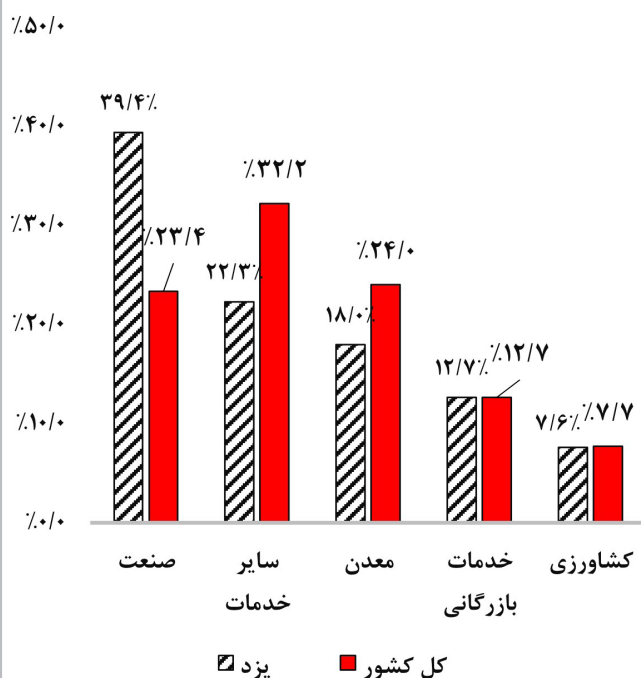
۱. این گزارش براساس آخرین آمار دریافتی از سازمان صمت استان ها تحت عنوان سیمای صنعت، معدن و تجارت استان یزد انجام در مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۳۰ شده است.

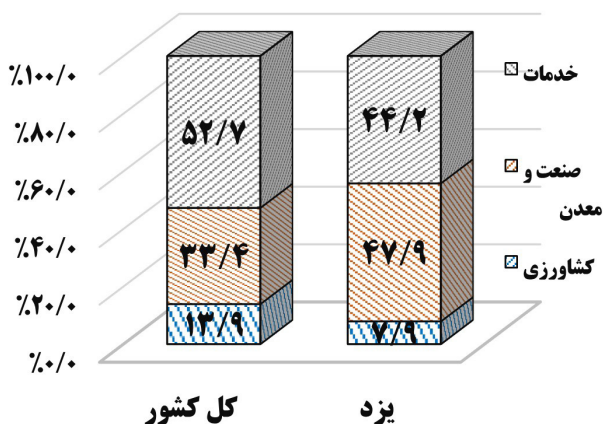
۳. سهم ارزش افزوده و اشتغال استان

نمودار ۳-۱. سهم ارزش افزوده استان یزد و کل کشور - درصد (براساس آخرین آمار منتشره مرکز آمار ایران)

- سهم ارزش افزوده استان یزد از کشور: ۲,۶ درصد (رتبه دهم کشور)؛
- سهم بخش صنعت از ارزش افزوده استان: ۳۹,۴ درصد (میانگین کشوری ۲۳,۴ درصد)؛
- سهم بخش سایر خدمات از ارزش افزوده استان: ۲۲,۳ درصد (میانگین کشوری ۲۲,۲ درصد)؛
- سهم بخش معدن (شامل نفت و گاز) از ارزش افزوده استان: ۱۸ درصد (میانگین کشوری ۲۴ درصد)؛
- سهم بخش خدمات بازرگانی از ارزش افزوده استان: ۱۲,۷ درصد (میانگین کشوری ۱۲,۷ درصد)؛
- سهم بخش کشاورزی از ارزش افزوده استان: ۷,۶ درصد (میانگین کشوری ۷,۷ درصد).

نمودار ۳-۲. سهم اشتغال بخش‌های اقتصادی استان یزد سال ۱۴۰۳ - درصد

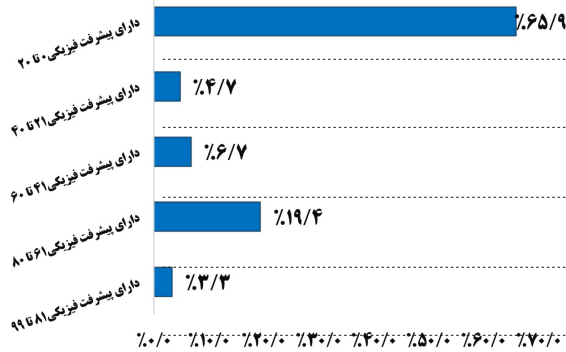
- نرخ بیکاری استان (تابستان ۱۴۰۴): ۶ درصد (متوسط کشور ۷,۴ درصد)؛
- نرخ مشارکت اقتصادی (تابستان ۱۴۰۴): ۴۳,۴ درصد (متوسط کشور ۴۰,۸ درصد)؛
- سهم اشتغال استان از کل کشور: ۱,۸ درصد
- سهم بخش صنعت و معدن از اشتغال استان: ۴۷,۹ درصد (متوسط کشور ۳۳,۴ درصد)؛
- سهم بخش خدمات از اشتغال استان: ۴۴,۲ درصد (متوسط ۵۲,۷ درصد)؛
- سهم بخش کشاورزی از اشتغال استان: ۷,۹ درصد (متوسط کشور ۱۳,۹ درصد).

۴. بررسی وضعیت صنعت، معدن و تجارت در استان

الف. تا ۳۰ دی ۱۴۰۴، تعداد ۴۶۴۰ مجوز صنعتی در استان (۶٫۹ درصد از کل کشور) با پیش‌بینی سرمایه‌گذاری ۴۴۳٫۷ همت و اشتغال ۱۵۰ هزار نفر وجود دارد که وضعیت پیشرفت فیزیکی آنها به شرح نمودار زیر است.

نمودار ۴-۱. پیشرفت فیزیکی واحدهای در دست احداث استان یزد تا ۳۰ دی ۱۴۰۴ - درصد

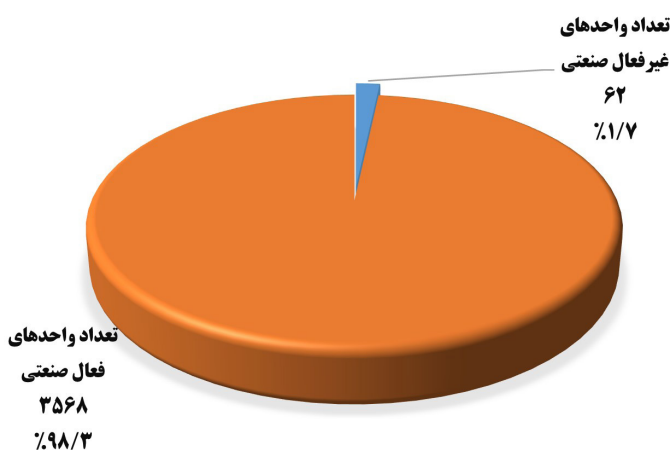

تا ۳۰ دی ۱۴۰۴، تعداد ۴۶۴۰ مجوز تأسیس واحد صنعتی در استان وجود دارد که از این تعداد:

- ۳۰۵۶ واحد دارای درصد پیشرفت فیزیکی ۰-۲۰ درصد؛
- ۲۲۰ واحد دارای درصد پیشرفت فیزیکی ۲۱-۴۰ درصد؛
- ۳۱۲ واحد دارای درصد پیشرفت فیزیکی ۴۱-۶۰ درصد؛
- ۸۹۸ واحد دارای درصد پیشرفت فیزیکی ۶۱-۸۰ درصد؛
- ۱۵۴ واحد دارای درصد پیشرفت فیزیکی ۸۱-۹۹ درصد.

ب. وضعیت واحدهای صنعتی فعال و غیرفعال:

نمودار ۲-۴. وضعیت واحدهای صنعتی استان یزد تا ۳۰ دی ۱۴۰۴ - تعداد / درصد

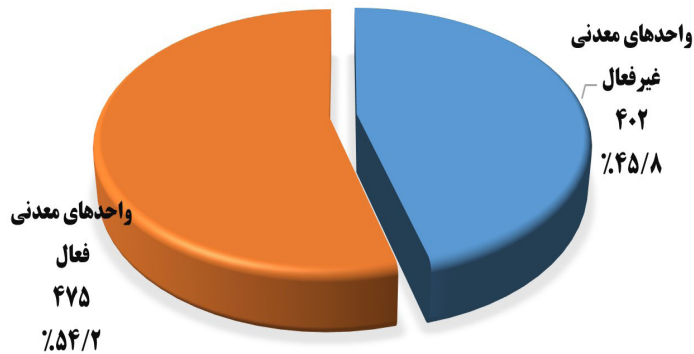

۳۶۳۰ واحد صنعتی در استان (۴٫۲ درصد کل کشور) وجود دارد که از این تعداد:

- ۳۵۶۸ واحد فعال؛
- ۶۲ واحد غیرفعال؛
- ۸۷۴ واحد (معادل ۲۴٫۵ درصد واحدهای فعال) با ظرفیت زیر ۵۰ درصد فعالیت می‌کنند. بنابراین بخشی از ظرفیت صنعتی استان به دلایل مختلف مورد استفاده کامل قرار نمی‌گیرد؛
- سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده: ۱۱۸٫۷ همت؛
- اشتغال پیش‌بینی شده: ۱۱۸ هزار نفر.

ج. وضعیت واحدهای معدنی فعال و غیرفعال:

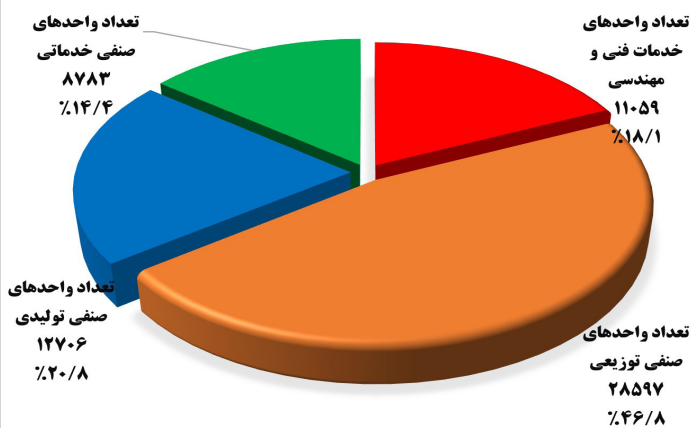
نمودار ۳-۴. وضعیت واحدهای معدنی استان یزد تا ۳۰ دی ۱۴۰۴ - تعداد / درصد

- در کل استان ۸۷۷ واحد معدنی وجود دارد که:
- ۴۷۵ واحد معدن فعال؛
- ۴۰۲ واحد معدن غیرفعال؛
- تعداد پروانه اکتشاف: ۲۹۵ فقره؛
- گواهی کشف: ۷۱ فقره؛
- میزان اشتغال بالقوه: ۱۶۶۴۵ نفر؛
- میزان اشتغال بالفعل: ۱۴۳۹۲ نفر؛
- ظرفیت استخراج بالقوه: ۹۷,۷ میلیون تن؛
- ظرفیت استخراج بالفعل: ۸۵,۵ میلیون تن؛

د. وضعیت واحدهای صنفی:

نمودار ۴-۴. وضعیت واحدهای صنفی استان یزد تا ۳۰ دی ۱۴۰۴ - تعداد / درصد

- از تعداد ۶۱,۱ هزار واحد صنفی دارای پروانه کسب:
- حدود ۱۲,۷ هزار واحد تولیدی؛
- حدود ۲۸,۶ هزار واحد توزیعی؛
- حدود ۸,۷ هزار واحد خدماتی؛
- حدود ۱۱,۱ هزار واحد خدمات فنی و مهندسی؛
- علاوه بر این ۳,۹ هزار واحد صنفی فاقد پروانه کسب هستند؛

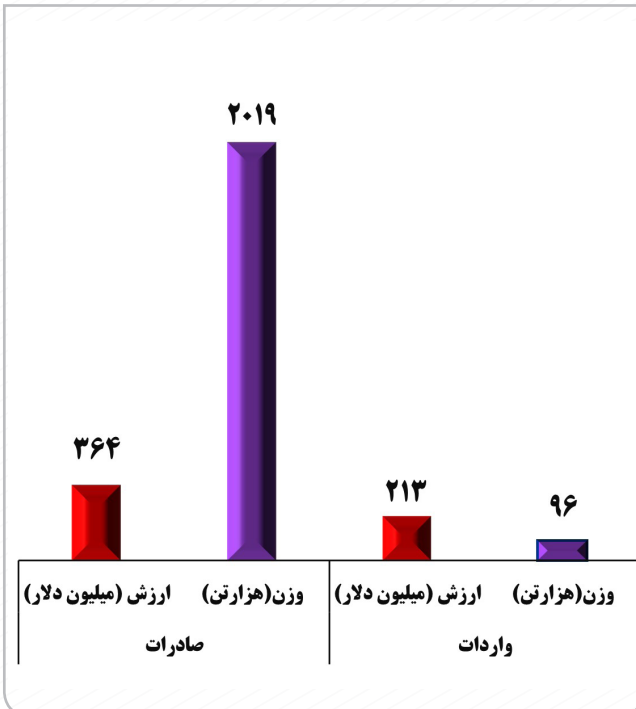
- تعداد فروشگاه های بزرگ: ۵۴؛
- تعداد شعب فروشگاه های زنجیره ای: ۴۳؛
- تعداد کل انبارها: ۲۰؛
- تعداد سردخانه های فعال: ۸؛
- تعداد اتاق اصناف: ۱۱؛
- تعداد اتحادیه صنفی: ۱۸؛
- اشتغال اصناف: ۱۵۲,۹ هزار نفر.

ه. تجارت (صادرات و واردات) استان:

- تعداد صادرکنندگان فعال استان: ۶۳۷ نفر؛
- تعداد کارت بازرگانی فعال تولیدی: ۴۴۸ کارت؛
- تعداد کارت بازرگانی فعال بازرگانی: ۱۸۹ کارت.

نمودار ۴-۵. واردات و صادرات استان در نه ماهه ۱۴۰۴

۱. وضعیت واردات کشور از طریق این استان طی نه ماهه ۱۴۰۴:

۹۶ هزار تن (۰٫۳ درصد از حجم واردات کشور)؛
 ۲۱۳ میلیون دلار (۰٫۵ درصد ارزش واردات کشور).
 مهمترین اقلام وارداتی استان شامل: انواع ماشین آلات مکانیکی و قطعات آن (۴۴ درصد)، دستگاه ها و ماشین آلات برقی و قطعات آن (۱۶ درصد) و کاغذ و خمیر چوب (۶ درصد)

۲. وضعیت صادرات کشور از طریق این استان طی نه ماهه ۱۴۰۴:

۲۰۱۹ هزار تن (حدود ۱٫۷ درصد از حجم صادرات کشور)؛

۳۶۴ میلیون دلار (حدود ۱ درصد از ارزش صادرات کشور)؛
 مهمترین اقلام صادراتی شامل: کاشی و سرامیک (۴۷ درصد)، اکسیدها و هیدرواکسیدهای مولیبیدن (۱۴ درصد) و فولادهای ممزوج به صورت شمش (۱۳ درصد)

و. وضعیت رشته فعالیت های صنعتی برحسب ارزش افزوده استان

در نمودار زیر وضعیت رشته فعالیت های صنعتی عمده استان برحسب ارزش افزوده آمده است. براساس نمودار، رشته تولید فلزات پایه (۳۵٫۲ درصد) و تولید فرآورده های معدنی غیرفلزی (۳۱٫۱ درصد) بیش از ۶۶ درصد ارزش افزوده صنعتی استان را شامل می شوند.

نمودار ۴-۶. سهم ارزش افزوده رشته فعالیت های صنعتی از کل ارزش افزوده صنعتی استان (براساس آخرین آمار منتشره مرکز آمار ایران)

جدول ۴-۱. صنایع کارخانه‌های پیشرو در استان یزد

ردیف	رشته فعالیت
۱	تولید کابل های فیبر نوری
۲	تولید پارچه های کشیاف و قلاب بافی
۳	تولید ماشین آلات برای تولید منسوجات و البسه و چرم
۴	تولید طناب، ریسمان، نخ چند لایه و تور
۵	تولید مواد ساختمانی از خاک رس
۶	تولید منسوجات
۷	آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی
۸	تولید ماشین آلات استخراج معدن و ساختمان
۹	تولید تایلر و تیوب های لاستیکی، روکش کردن و بازسازی تایرهای لاستیکی
۱۰	تولید آفات کش ها و سایر فرآورده های شیمیایی مورد استفاده در کشاورزی
۱۱	تولید الیاف مصنوعی
۱۲	تولید قالی و قالیچه
۱۳	تولید دو چرخه و صندلی چرخدار معلولین
۱۴	تولید فرآورده های چینی و سرامیکی
۱۵	بافتندگی منسوجات
۱۶	تولید آهن و فولاد پایه
۱۷	تولید سیم ها و کابل های الکترونیکی و برقی
۱۸	تولید کالاهای نساجی آماده به جز پوشاک
۱۹	تکمیل منسوجات
۲۰	تولید انواع رنگ و روغن جلا و پوشش های مشابه، جوهر چاپ و بنانه

ماخذ: شناسایی و تحلیل پیشران های کلیدی آمایش منطقه ای بر اساس تحلیل های کمی و آینده پژوهشی، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

مهمترین محصولات تولیدی استان یزد:

۱. کاشی و سرامیک؛
۲. فولاد؛
۳. نساجی؛
۴. لاستیک؛
۵. آجر؛
۶. محصولات شیمیایی؛
۷. سیم و کابل؛
۸. نایلون و نایلکس؛
۹. محصولات کنجدی.

۵. چشم انداز و حوزه های دارای اولویت صنعتی، معدنی و تجاری یزد در سند آمایش

الف. چشم انداز ۱۴۲۴ استان یزد

- **توسعه ای** مبتنی بر هویت و اصالت فرهنگی و تاریخی منحصر به فرد یزدی ها؛
- **اقتصادی دانش بنیان** متکی بر مزیت های تاریخی، فرهنگی و طبیعی دارای مشخصه های مقصد برتر گردشگری تاریخی، فرهنگی، طبیعی و سلامت، مرکز برتر خدمات بازرگانی، حمل و نقل و ترانزیت در حوزه مرکزی کشور، یکی از مراکز اصلی تولید انرژی خورشیدی و تجهیزات وابسته در کشور و کانون برتر تولیدات معدنی و فرآوری آن.

ب. حوزه های دارای اولویت

- **صنعت:** صنایع غذایی، منسوجات، پوشاک، صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی و پتروشیمی، صنایع لاستیک و پلاستیک، تولید محصولات کانی غیرفلزی، تولید ماشین آلات و تجهیزات و تولید ماشین آلات و تجهیزات برقی؛
- **معدن:** شامل استخراج سنگ های معدنی اورانیوم و توریم، استخراج سنگ های فلزی (آهن، سرب، روی، مس و بوکسیت)، استخراج سنگ های معدنی (سیلیس، خاک صنعتی، فسفات، باریت، فلدسپات، نمک، خاک نسوز، تراورتن، مرمریت، گرانیت، سنگ لاشه، سنگ گچ و عقیق)؛
- **تجارت:** بازرگانی، خدمات پشتیبان تولید (گردشگری، ترانزیت، لجستیک).

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

استان یزد، یکی از استان‌های مرکزی کشور است که با اتکا به معادن غنی و صنایع متعدد از مراکز مهم صنعتی و معدنی کشور محسوب می‌شود. این استان با جمعیتی بالغ بر ۱٫۱ میلیون نفر (سهم از کل کشور ۱٫۴ درصد) رتبه بیست و دوم و با مساحتی در حدود ۷۵ هزار کیلومترمربع (۴٫۵ درصد از مساحت کشور) در رتبه هشتم قرار دارد. همچنین با سهم ۲٫۶ درصدی از ارزش افزوده کشور، جایگاه دهم را در میان استان‌های کشور به خود اختصاص داده است.

با مشارکت

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی / معاونت برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب و کار / معاونت توسعه مدیریت و منابع و امور استان‌ها

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

WWW.ITSR.IR

آدرس: خیابان کارگر شمالی، بالاتر از بلوار کشاورز، نبش کوچه همدان، پلاک ۱۲۰۴

تلفن: ۸۰-۶۶۴۲۳۳۷۸ نمایر: ۶۶۹۲۹۶۳۴

info@itsr.ir

